

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ט' טבת תשפ"א | דף היומי בבלי: פסחים לג | דף הכולל: שבת קלו.
דף היומי בהלכה: מסעיף ה' עד תחילת סימן תקמ"ב.
מוסר: אהבת חסד - ואחר שאכל האורח' עד 'כתיב בתורה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'ארבע שמיעות הם' עד שער הקנאה 'ומי שנזהר שלא יקנא'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

עד מתי צמים? האם מותר לשתות לפני נט"י? ומה יהיה עם ה'טועמיה'? – כל מה שצריך לדעת על עשרה בטבת שחל ביום שישי | ינס
הדף היומי" – סיפורו המדהים של ר' יצחק חמוי מבני ברק | "כדי שלא לבייש" - התחבולה המחוכמת של רבי דב פלאי זצ"ל | 2047

על דא ועל הא

חשיפה: התגלתה תמונה חדשה של מרן ה'חפץ חיים'

בודדות הן תמונותיו של מרנא החפץ חיים זי"ע ובתמונה הוא נראה כשלשני צדדיו ישובים יהודים שעד כה לא נודעה זהותם

'סוד המאה ליטרה שקיבל החפץ חיים זצ"ל. החוברת עוסקת בתגלית אשר גילה הרב שלזינגר, כאשר מצא עיזבון ובו מסמכים ושטר כסף אשר שיגר מרנא החפץ חיים זי"ע ליהודי בשם הרב יוסף לוי חגיז שהתגורר בירושלים עיר הקודש, הרב חגיז היה זה ששיגר סכום של מאה לירות לראדין, לבית החפץ חיים, על מנת לממן את הנסיעה והעלייה ארצה. המסע בסוף לא יצא אל הפועל והחפץ-חיים החזיר את הכסף בשליח לידי הרב חגיז.

בין המסמכים התגלתה התמונה הנדירה ורבת ההוד המתפרסמת ב'המבשר' בפרסום ראשון. בודדות הן תמונותיו של מרנא החפץ חיים זי"ע ותמונה חזיתית ומוארת שכזו - לא היכרנו עד היום. בתמונה נראה החפץ-חיים כשלשני צדדיו ישובים יהודים שעד כה לא נודעה זהותם. אין ספק שגילוייה של התמונה מעוררת התרגשות רבה בקרב כל יהודי מסביב לגלובוס.

התמונה הנדירה התקבלה לפרסום מידי של הרב דן שלזינגר בעלי 'הוצאת סיני' שמפרסם השבוע חוברת מיוחדת עם השם 'סוד המאה ליטרה שקיבל החפץ חיים זצ"ל. בודדות הן תמונותיו של מרנא החפץ חיים זי"ע ובתמונה הוא נראה כשלשני צדדיו ישובים יהודים שעד כה לא נודעה זהותם

תגלית מרעושה נחשפה כאשר נמצאה תמונה חדשה ובלתי מוכרת של מרנא בעל ה'חפץ חיים' זי"ע, בתמונה שנחשפה ב'המבשר' נראה ה'חפץ חיים' זי"ע א יושב והדרת פני קדשו נראית גלויה לעין. התמונה התגלתה על-ידי הרב דן שלזינגר שאף הוציא לאור השבוע חוברת מיוחדת ועמוסת תגליות על ה'חפץ חיים' זי"ע וסיפור מסע עלייתו לארץ-הקודש שלא יצא אל הפועל.

התמונה הנדירה התקבלה לפרסום מידי של הרב דן שלזינגר בעלי 'הוצאת סיני' שמפרסם השבוע חוברת מיוחדת עם השם

בוקר אחד התעוררו השכנים לקול צעקות רמות מכיוון ביתה של משפחת חמוי. הם ידעו כי מצבו הרפואי של האב אינו מהמשופרים, ולפיכך נבהלו. אלא שעד מהרה נדהמו לגלות כי מדובר בצעקות מסוג אחר לגמרי...

"נס הדרך היומי"

חבריו של ר' יצחק קיבלו את פניו בהערכה מהולה בהפתעה. היטב ידעו את העובר עליו, חלקם אף ביקרו אותו בבית החולים, והיטב הבינו כי מדובר עבורו במאמץ עילאי - כמעט על אנושי - לצאת מהבית ולבוא לשיעור. מכאן נבעה ההפתעה שלהם למראה הופעתו, ומכאן גם ההערכה הרבה שרחשו לו - על מסירות הנפש שהובילה אותו לשוב לשיעור, למרות מצבו הרפואי והרגליים שאינן מתפקדות...

במשך חודש ימים התמיד ר' יצחק בהגעתו לשיעור, וביום ה-31 הופתעו שכניו להתעורר לקול צעקות רמות, שנשמעו מכיוון ביתה של משפחת חמוי. הם ידעו כי מצבו הרפואי של האב אינו מהמשופרים ולפיכך נבהלו, אלא שאז נדהמו לגלות: הצעקות היו קריאות שמחה, שבני המשפחה פשוט לא הצליחו לכלוא בליבם: בניגוד לכל הסיכויים, למרות תחזיות הרופאים הפסימיות, בחלוף שבעה חודשים מאירוע הנפילה ההוא - ר' יצחק חש דם זורם באצבעות רגליו, הוא הצליח להניע אותן כאחד האדם!

בני המשפחה הופתעו, השכנים לא האמינו למראה עיניהם, וגם הרופאים שקיבלו אותו בשעת בוקר העניקו לו את הכינוי 'נס רפואי מהלך'.

"לא היה לזה כל סיכוי, אין לזה הסבר!" - הסביר הפרופסור הבכיר במחלקה האורטופדית, "הרי רגלו היתה משותקת, בכלל לא זרם דם בעורקים. איך פתאום בשעת לילה החל הדם לזרום בעורקים שכמעט יבשו? כיצד קרה הדבר שתוך כדי שינה האיש כמעט הבריא לחלוטין?!" - תמה הפרופסור בקול, והכניס את ר' יצחק לסדרת בדיקות מקיפות... אך גם בסוף סידרת הבדיקות, התברר שפשוט קרה כאן נס, נס פלאי של ממש. רק ביום האתמול רגל אחת היתה משותקת לחלוטין והרגל השנייה היתה מיוסרת וכאובה, ולפתע פתאום הרגליים שבו לתפקד. עוד ניתוח אחד או שניים - ור' יצחק יוכל לשוב ולהלך כאחד האדם!

הם מיהרו לקבוע לו תור לניתוח, ובלילה שלפניו ביקש ר' יצחק מחברי השיעור להתפלל למענו. ויהי בבוקר, בבואו לבית החולים לקראת הניתוח, לפתע פתאום התבלבלו הרופאים, פשוט הסתחררו מתוצאות הצילומים שנגלו לעיניהם. התברר כי הניתוח פשוט מיותר, ר' יצחק מהלך כצעיר ובריא, רגליו נשמעות לו בקלילות!

את מה שהרופאים הגדירו 'נס רפואי מהלך', ר' יצחק מגדיר

רחוב סוקולוב בבני ברק, בית הכנסת 'כתב סופר'. מדי ערב, כמה דקות לפני השעה תשע מתכנסת במקום קבוצה של תלמידי חכמים וקובעי עתים, לשיעור 'הדרך היומי' אותו מוסר הגאון רבי ניסן גולדברג שליט"א, ר"מ ב'שיבת אור ישראל'. השיעור נמסר כשעה, כאשר כל המשתתפים שמים אוזנם כאפרכסת, מתנתקים מההמולה הנושבת בחוצות, מתעלים מעל החורף הסוער או הקיץ המהביל, ושוקעים אל תוך דף הגמרא האהוב, מתחברים לדף היומי.

אחד המשתתפים הוותיקים בשיעור, הוא ר' יצחק חמוי הי"ו, אשר משתתף בשיעור בקביעות ובמסירות מדי יום ביומו. היה זה לפני שנים ספורות. ר' יצחק התנדב לפקח על עבודות הריסה ובניה במבנה חינוכי בעיר, ונהג הטרקטור לא שם לב למיקום המדויק בו הוא עומד, ו'השליך' קיר גבוה היישר על ר' יצחק. בניסי ניסים הצליחו כוחות ההצלה לחלצו מבין ההריסות, והוא הובהל לבית החולים במצב קשה.

במשך כחצי שנה היה ר' יצחק מאושפז בבית החולים, מנותח שוב ושוב, כשהרופאים מנסים לאחות את השברים ולהשיב את גופו למצב תקין ככל האפשר. הוא חווה ייסורים קשים ונוראים אשר אי אפשר לתארם, והתחזק באמונה ובביטחון 'כי את אשר יאהב ה' יוכיח'.

לאחר כמחצית השנה של שהות רצופה בבית החולים השתחרר לביתו, כשרגלו האחת משותקת, ורגלו השנייה בקושי יכולה לנוע עקב כאבים עזים, והוא נדרש לשוב ולהתייצב לביקורות, ניתוחים וטיפולי פיזיותרפיה.

מיד עם הגעתו לביתו, הדבר היחיד שהיה ברור לו הוא - שהוא חוזר לשיעור ה'דרך היומי'. הניתוק בן מחצית השנה מהשיעור היה עבורו קשה מספיק, לבטח יותר קשה מהמאמץ הכביר שהוא נדרש אליו כדי להגיע לשיעור החל מעכשיו.

אם בעבר היה עליו לקום מהכסא, לרוץ במדרגות ולהגיע לשיעור תוך דקות - הרי שעכשיו הוא נכה וחצי משותק, וההשתתפות בשיעור דורשת ממנו מאמץ איתנים, זמן ממושך, וגם כאבים לא פשוטים... אולם לא איש כר' יצחק יאמר נואש. מדי ערב התאזר בגבורה, ובשעת ערב מוקדמת החל להתארגן ליציאה. הירידה במדרגות מביתו, הדרך לבית הכנסת, ההגעה עד למקום השיעור. כל שלב לקח זמן ומאמץ רב, ור' יצחק היה מוכן לכל המאמץ הזה - ובלבד שיוכל להשתתף בשיעור!

שכל אחד מאתנו זכאי להעניק לעצמו כחוויה רוחנית יומית קסומה ונעלית, אלא היא גם מפתח פלא לזכות בישועה נכספת, כי התורה כוללת את כל הטובות שבעולם. וככל שמתחברים לתורה ביתר שאת, כך זוכים שהלימוד היומי פותח לנו שער ומרעיף עלינו שפע של ישועות.

[מתוך 'פניני פרשת השבוע'; הובא בגיליון 'פרפרת']

'נס של הדף היומי'. הנה כי כן, חודש בדיוק לאחר שובו לשיעור היומי הקבוע בדף היומי - בעיותיו הרפואיות החלו לחלוף כבאורח פלא, ובתוך תקופה קצרה הן פשוט נעלמו, והוא חזר לאיתנו כמימים ימימה!

את סיפורו של ר' יצחק ניתן לקרוא בספר 'עלינו לשבח', וללמדנו בא: קביעות עיתים לתורה לא רק שהיא מתנה יקרה

עניינא דיומא - עשרה בטבת

עשרה בטבת שחל בערב שבת קודש: עד מתי צמים? האם מותר להתרחץ, להתספר ולכנס? והאם מותר לקיים 'טועמיה חיים זכו' בערב שבת?

הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

- דעת מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל - בספר משנת אברהם. חולים תשושי כוח וזקנים שלדעת רופא הצום עלול להזיק לבריאותם, לא יתענו, ובכלל זה מעוברות (לאחר 40 יום להריון), מניקות (עד 24 חודשים אחר הלידה, אפילו הפסיקו להניק, וכן מפלת כמניקה (שו"ע תקנ"א מ"ב, ג כה"ח ודע"ת שם). כל שאינו צם: אוכל מהבוקר בצנעה, אך לא בשר ויין ושאר מעדנים. קטנים - אינם צמים, אך אין לתת בידם ממתקים, אא"כ לקחום בעצמם (ברכי יוסף).

בליעת תרופות: מותרת, להגרש"ז אויערבך זצ"ל אפילו עם מים הנצרכים לכך, להגר"ע יוסף זצ"ל עדיף בלא מים, לדעת בעל שו"ת ציץ אליעזר יש לפגמם, כגון עם תמצית תה סמיכה. ושמעתי מהגרי"ש אלישיב זצ"ל שדי לפורר קצת מהכדור למים. הטועה ואכל או שתה - ימשיך בתענית ואין צריך להשלים תעניתו. ולמשנ"ב אף אומר עננו ועולה לתורה במנחה. טעה וברך על מאכל - בשדי חמד (בשם נחפה בכסף) - 'שב ואל תעשה' (ויאמר בשכמל"ו), ויש אומרים שבצום דרבנן עדיף שיטעם מעט, שלהרמב"ם ברכה לבטלה איסור לא תישא וגו' והצום אינו אלא מדרבנן.

הלכות הנוגעות לתענית בערב שבת

רחיצה, תספורת וגילוח וקציצת ציפורניים: אף שבתענית ציבור אין לרחוץ כל הגוף בבת אחת במים חמים דרך תענוג, אלא רק פניו ידיו ורגליו (פמ"ג ושעה"צ תק"נ, ה; ויש הנוהגים בעשרה בטבת וי"ז בתמוז במקצת דברים הנוהגים מר"ח אב עד ת"ב, משנ"ב תק"נ, י) - כבוד שבת דוחה האיסור (משנ"ב ערוה"ש וכה"ח שם). ומוסיף בעל ה"כתב סופר" במכתב לבנו רבי שמעון סופר (מייסד שושלת ערלוי): "בעל נפש המהדר בטבילה בחמין בערב שבת, בוודאי לא יבטלה מפני התענית". משמע ששיבה בסאונה או רחיצה בג'אקוזי - אינה מתאימה כלל ביום "אתחלתא

השנה חלה התענית ביום ששי. [הפעם האחרונה שדבר כזה ארע היתה בשנת השמיטה הקודמת - תשע"ד, ואם חלילה לא יבוא משיחנו מהרה, יהיה כך גם בשנת תשפ"ה]. רוב עם ישראל יתפללו מנחה של תענית בערב שבת לבושים בגדי שבת, חבושים בשטריימל או כובע שבת... יקראו בתורה קריאה של תענית 'ויחל משה' וגו' ויאמרו בתפילת עמידה 'עננו'.

תופעה בלתי שגרתית זו, מעוררת מיד שאלות מתבקשות: א. האם, לקראת שבת לא נקיים 'טועמיה חיים זכו' ומה עם כבוד ועונג השבת? ב. גננות שואלות: מה יהיה עם 'קבלת שבת' עם נגינה כמו בכל יום ששי? ג. האם מותר להתגלח ולהסתפר לכבוד שבת ביום תענית? ד. כיצד ינהגו המהדרים בכל ערב שבת לטבול במקווה רותחת, והמהדרין יותר - לשבת בסאונה ["שויץ"] כדי לנקות מראשם ענייני החולין לכבוד שבת קדש? ורבים שואלים: האם נוכל להקדים ולהדליק נרות ולקבל שבת ב'פלג המנחה' - 3:39 לעשות קידוש ולשבור את הצום בחלת שבת קלועה וריחנית? התשובה: צריך להתענות ולהשלים את הצום (שו"ע ורמ"א רמ"ט, ד).

תחילה, פרטים בסיסיים אודות התענית: תחילתה: עלות השחר; לבני אשכנז - 5:02, לבני ספרד - 5:20 המעוניינים לקום לאכול קודם עלות השחר, צריכים לעשות תנאי לפני הליכתם לישון אור ליום ששי - "איני מקבל עלי התענית עד עלות השחר". לעניין שתיה: בני אשכנז, אף אם לא התנו - רשאים לשתות (משנ"ב). בני ספרד, מלשון השו"ע משמע, שהתנאי מעכב אף לעניין שתיה.

מותר להתחיל באכילת פת עד חצי שעה לפני עלות השחר, ותוך החצי שעה אין לסעוד יותר מ"כביצה" פת (56 גרם). לבנות ונשים אין איסור, בכל יום, לאכול בחצי שעה שלפני עלות השחר

במנחה. השוכח עננו - אינו חוזר ויכול להשלים באלוקי נצור וכו'.
העומד לסיים התענית אחרי מנחה, רשאי לומר עננו כל עוד הוא
צם, ולבני אשכנז בשינוי הנוסח: "ביום צום התענית הזה". בני
אשכנז אומרים "אבינו מלכנו" רק בשחרית, אפילו כשאין צמים
ואף ביחידות

תפילת מנחה [מנחה גדולה - 12:09]

מתפללים (עם בגדי שבת), קוראים קריאת תענית, הש"ץ
אומר "עננו" בין "גואל" ל"רופא" וכל הצם אומר "עננו" בשומע
תפילה. קוראים בתורה ויחל משה וגו', האשכנזים מפטירין
"דרשו", לאחר חזרת הש"ץ אומרים קדיש תקבל, ואין אומרים
וידוי ונפילת אפיים ולא אבינו מלכנו [אף לא האשכנזים] - מפני
שהוא ערב שבת. וכל זה אף אם מתפללים מנחה גדולה סמוך
לחצות היום (משנ"ב תק"נ, י"א וביה"ל) - מפני כבוד השבת.

נתינת צדקה

מנהג לתת לצדקה בתפילת מנחה של תענית כדברי הגמ'
ברכות וע"ב: "אגרא דתעניתא צדקה" (משנ"ב תקס"ו, י"ב [תענית
- תת עני], והטעם שנותנים במנחה: משום שנאמר בהפטרה
"שמרו משפט ועשו צדקה" (תוס' מגילה כ"א ע"א). ואם חלה
התענית בערב שבת - נותנים בשחרית, כדי שיוכלו העניים לקנות
במעות צרכי שבת. ובוודאי כשמתפללים מנחה בבגדי שבת - יש
להקדים הנתינה לשחרית.

סיום הצום - 5:02 ויש נוהגים 5:11

צריך להתענות ולהשלים הצום (שו"ע ורמ"א רמ"ט, ד).
ואפילו התפללו ערבית מוקדם - צריך להשלים התענית, ואינו
נחשב שנכנסים לשבת מעונים (משנ"ב שם י"ח-י"ט).
המנהג בארץ ישראל שמתחילים ערבית כשיטת הגאונים 18
דקות לאחר השקיעה - 5:01, ובפרט בערב שבת, שאסור להתענות
יותר ממה שמחויבים, ולאחר התפילה ממהרים לביתם לקדש
מיד ולאכול, ובוודאי זה יהיה כבר אפילו לאחר צאת הכוכבים
לחומרא - 5:21. ונכון לשיר "שלום עליכם" ו"אשת חיל", וכל
הנאמר לפני הקידוש - רק לאחר שטעמו מעט והתייבה הדעת
(ראה משנ"ב רע"א, א ושער הציון תרל"ט, ס"ז, ועי' מועדים
וזמנים, א, י"ג). ונכון לחזור על פרשת קריאת שמע לאחר הזמן
שמקפידים לאומרה בכל יום.

דפורענותא". ומותר גם כן, להסתפר ולהתגלח ולקצוץ הציפורנים
גם בערב שבת זה (רוח חיים תקס"ו, ד, הובא בפסק"ת).
רחיצת הפה וצחצוח שיניים: בכל תענית ציבור (פרט לתשעה
באב וכמובן יום הכפורים) - מותרת שטיפת הפה לאיסטניס
(רגיש), או במקום צער אפילו עם משחה (משנ"ב תקס"ז, י"א),
ולהגר"ע יוסף זצ"ל יש להימנע מלהכניס לפה בבת אחת רביעית
מים (86 סמ"ק), ויש לפלוט הכל. על כן, המצטער להיכנס לשבת
בלא צחצוח שיניים עם משחה ושטיפת הפה במי פה - מותר,
ובתנאי שיפלוט הכל (שו"ת מנחת יצחק ד, ק"ט ושו"ת קנין תורה
ב, מט).

בנוגע ל'קבלת שבת' לילדים קטנים: אמנם כתב בקיצור
שו"ע בסי' קכ"ב, א: שלא ינגן נגן מקצועי אפילו לא לפרנסתו
בפני גויים, ביום זה, שנאמר: 'על נהרות בבל... איך נשיר את שיר
ד'... תלינו כינורותינו', ובכלל זה שאין שומעים מזיקה מוקלטת,
מכל מקום, לילדים קטנים שאינם בכלל חינוך לתעניות על
החורבן (שהרי בוודאי עד שיגדלו, יהפכו לימי ששון ושמחה,
מהרה), כדאי לשיר בפה או להתאים את הנגינה והשירים לשירי
שבת וירושלים שאינם מעוררים לריקוד ולשמחה אלא לרגש
ולהתעוררות. ובחלוקת מיני מתיקה יש להימנע מממתקים כרגיל
(מפני שקטנים "אוכלים כל צרכם, אך לא יתנו להם מעדנים, כדי
להרגיש ולהשתתף בצער הציבור") ויתנו להם ממתק יותר פשוט.

בעניין הטעימה ממאכלי השבת: יש להקל בטעימה מעט
בקצה הלשון, עם פליטת המאכל מן הפה, לוודא שלא חסר מלח
או תבלין (ראה משנ"ב תקס"ז, ו-ח ור"נ, ב וכה"ח שם). וקיימת
האפשרות להקדים ולטעום בליל ששי, או להשכים לצורך זה
בבוקר ששי קודם עלות השחר - 5:05. ומכל מקום, אין לקיים
"טועמיה חיים זכו ממש. [ואף נראה, שבלי שבת, אף אם לא
יטעמו מהמאכלים לפני שבת, יש להניח שייאכלו בתיאבון רב...].
יש לציין, שלמרות שבכל תענית ציבור, דעת הפרי מגדים
(מש"ז תריב עפ"י הט"ז): "אין לגעת במאכלים שלא לצורך, שמא
יבוא לאכול" - הלכה זו, אינה שייכת לתענית החלה בערב שבת.
אמנם שלא לצורך כלל - יש להימנע. ומכיוון שאנו בימי ששי
הקצרים, מומלץ להקדים קניות, בישולים ואפיות במידת האפשר
ליום חמישי.
אמירת עננו: בני ספרד - בשחרית ומנחה, בני אשכנז - רק

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

ביום חמישי הודיע לפתע רבי דב זצ"ל שהמבחן יתקיים הפעם ביחידות, אחד אחד. מבחן כזה כרוך בטרחה רבה עבור הבוחן, ואורך שעות רבות, וכולם תמהו לפשר ההחלטה הזאת. אך לרבי דוב היתה בזה מטרה אחרת לגמרי...

כדי שלא לבייש

שהוא משוחח עם ר' דב. מה עוד שחשש שר' דב יוכיח אותו, ולכן העדיף לוותר על השיחה.

באותם ימים סיימו ללמוד את פרק 'המניח', וכולם ישבו ועמלו לקראת המבחן על כל הפרק שהיה אמור להיערך בסוף השבוע. והנה ביום חמישי הודיע רבי דב זצ"ל שהמבחן הפעם יתקיים ביחידות, אחד אחד. מבחן כזה היה כרוך בטרחה רבה עבורו, ונמשך זמן רב, ולכאורה גם לא היתה בו כל תועלת עבור הבחורים הנבחנים, לכן כולם תמהו לפשר ההחלטה הזאת.

אכן, לר' דוב היתה בזה מטרה אחרת לגמרי. כשאותו בחור נכנס למבחן, כולו שבור ורצוצ, קם ר' דוב ממקומו, סגר את החלונות והוילונות, הושיבו בקצה החדר ואמר לו: דע לך כי כל מה שהמבחן נעשה בצורה כזו - זה כדי שאני אוכל לדבר אתך ביחידות בלי שיעלה על דעת אף אחד שהלשנת על מישהו וכדו'. הוא ישב איתו שם זמן ממושך, עודדו ונתן לו עצות ורעיונות כיצד להיחלץ מהמצב, וכמובן לא הזכיר מילה על מעשיו ולא הוכיחו אפי' על דבר קטן ממה שעשה.

הבחור יצא נרגש, מעודד ומחוזק, וב"ה נחלץ מהמצב ועלה ונתעלה, עד שכיום הינו אחד הבחורים הטובים ביותר בישיבה.

(הרב פנחס זריביב שליט"א, 'למעשה')

"ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו" (מה, א). וברש"י: "לא היה יכול לסבול שיהיו מצרים נצבים עליו ושומעין שאחיו מתביישין בהוודעו להם".

סיפור נפלא מובא על הרה"ג ר' דב פלאי זצ"ל (ספר 'והוא פלאי' עמ' שכח) המגלה בפנינו את חכמתו ותבונתו הרבה במידת החסד, מתוך חכמה ורגישות מיוחדת שלא לבייש - בבחינת "משכיל אל דל".

בחור אחד בישיבתו נקלע למצוקה חברתית קשה ביותר, וזאת עקב שחשדו בו משום מה שהלך לצוות והלשין על כמה בחורים על דברים שנאסרו לעשות בישיבה. מלבד זאת הבחור היה חריף בלשונו, ומטבעם של דברים, בחורים היו נפגעים ממנו מדי פעם, והדבר גרם לכך שרוב השיעור החליט שלא לדבר אתו יותר ולהימנע מקשר איתו בכל צורה שהיא.

הבחור נכנס למשבר נורא ולמצוקה גדולה, שכמובן א"א לתארה כלל. ר' דב, לא יכול היה לשבת מן הצד ולתת למצב הזה להישאר. הוא ניגש לאותו בחור ואמר לו כי הוא רוצה לדבר עמו, אך הבחור לא רצה, ובצדק. כי מאז שאירע מה שאירע, בכל פעם שדיבר עם אחד מאנשי הצוות ביחידות, מיד אמרו עליו שהוא כעת מלשין... משום כך פחד הבחור שמא אחד הבחורים יראה

עניינא דיומא - עשרה בטבת

האם מותר להשמיע ניגוני שבת כדי להודיע על זמן הדלקת הנרות? האם מותר לשתות מיד לאחר הקידוש לפני נטילת ידים?

הרה"ג רבי אלטר אליהו מרמורשטיין שליט"א רו"כ ישועות יעקב

ש.א. שטרן שליט"א.

2. אלו הנוהגים שלא לקדש בין שעה שש לשבע, ע"פ המג"א (ס' רע"א סק"א), בשבת שלאחר התענית אין להקפיד. (ליקוטי מהרי"ח). וכתב שם בשם הרה"ק ר' שמעון מיעריסלאב זצק"ל כשהיה מקדש בין שש לשבע היה אומר אב הרחמים שאומרים קודם קריאת התורה.

1. אין לשמוע מוזיקה ביום התענית, כיון דהוא יום צרה ואין זה בכלל דברים שהותרו לכבוד שבת. (קיצור שו"ע ס' קכב א, נטעי גבריאל פ' ס"ו).

ואלו שמשמיעים ניגוני שבת לפני זמן הדלקת הנרות מותר, היות והוא רק כדי להשמיע את כניסת השבת (הגאון רבי י. זיכרמן שליט"א מרא דאתרא דא. ברכפלד, כן דעת הגאון המפורסם רבי

לתבשילי הבשר.

7. הרוצה לקדש ואח"כ לשתות קפה וכדומה ולאכול מיני מזונות או עוגות גבינה, צריך לאכול שיעור כזית מזונות, מפני שצריך קידוש במקום סעודה, וכדי לברך ברכה אחרונה על המחיה, וכן רביעית יין (כדי לברך על הגפן בלי ספק). ואח"כ יאכל. מ"מ צריך לדעת שעיקר חיוב סעודת שבת היא הפת גמורה. ויעשה הפסק לענין בשר וחלב כנ"ל, וכל חכם יעשה בדעת, ועין ביה"ל ס' רמ"ט ד"ה מותר.

8. הנוטל ידיו לפת, ורוצה לאכול מעט עוגות גבינה ורק אחר כך לאכול סעודת שבת דגים ובשר וכל מטעמים - דעת הזוהר הקדוש, מובא בש"ך (ס' פט ס"ק ט"ז, ופמ"ג שפ"ד) דאין לאכול חלב וגבינה בסעודה אחת, ע"כ אין לאכול בסעודה אחת מאכלי חלב ובשר רק לאחר סילוק וברכת המזון אחר הפת, ולכן יברך ברכת המזון וימתין שעה אחת. ויש נוהגים לחכות חצי שעה, וכן כתב השבט הלוי (מבית לוי) שהמנהג להמתין חצי שעה.

(מתוך גיליון אוצר הלכות - תמצית הלכות על פי פסקי מרנא "השבט-הלוי" יצקללה"ה, משיעורי הרה"ג רבי אלטר אליהו מרמורשטיין שליט"א ר"כ ישועות יעקב)

3. לכתחילה אין ראוי לשתות מיד לאחר קידוש, לפי שכתב רמ"א (רעג ס' ג') וז"ל: "צריך לאכול במקום קידוש לאלתר או שיהא בדעתו לאכול מיד", עכ"ל. מ"מ מי שקשה לו, יכול לשתות, ויזדרז ליטול ידיו לסעודה.

4. המקדש על היין ורוצה לשתות קודם, אם היו לפניו המשקים בשעת ברכת היין או שהיתה דעתו לשתות, א"צ לברך על השתיה לפנייה ולא לאחריה (ביה"ל קעד ד"ה ואפילו לא היה) מפני שהקידוש פוטר השתיה.

5. שמע קידוש וטעם מעט מהיין, דעת שו"ע הרב (הגר"ז ס' ד'), ודרך החיים, דאינו מברך כיון דנפטר בברכת היין. אך השומע קידוש ולא טעם מהיין צריך לברך על שתיית משקה.

6. מותר לשתות קפה עם חלב קודם סעודת שבת בשרית, ואין צריך להמתין אח"כ, ויכול ליטול ידיו מיד לסעודה - מפני שאוכל פת ויש בזה גם קינוח פיו. מ"מ כתב בס' מבית לוי שהמנהג להמתין גם אחרי שתיית חלב חצי שעה מסוף האכילה עד אכילת בשר, דהיינו שאין צריך להמתין עם תחילת הסעודה אלא רק

קול העם

**מספר דקות לאחר שעליתי על האוטובוס, קלטתי
שעליתי על הקו הלא נכון. צלצלתי מיד וירדתי
בתחנה הבאה. התחלתי ללכת לאטי, ובעודי חושב
איך אסע מכאן לכולל - שמעתי צפירה מאחוריי...**

בכוונתי לומר, אבל עמדתי על כך שברצוני לשוחח איתו פנים אל פנים. "טוב, תתקשר בצהריים, אולי אז אמצא זמן לפגישה".

סיימתי את השיחה בהרגשה לא טובה. לא הייתי בטוח שנהגתי נכון. בזמן השיחה הוא היה כל כך חם ולבבי, היה נראה שהלב שלו נפתח, אולי הייתי צריך לדבר איתו בטלפון על הסכום המדויק ולא לחכות לצהריים? עד אז הוא עלול לחשוב הרבה מדי ולהתקדד... בעודי אפוף במחשבות אלה ירדתי לתחנה. עצרו מולי שני אוטובוסים עם דלתות פתוחות. אחד מהם הוא הקו שבו אני נוסע כל בוקר בדרך לכולל. עליתי על אחד האוטובוסים, אבל רק אחרי כמה דקות קלטתי שעליתי על האוטובוס הלא מתאים.

צלצלתי מיד וירדתי בתחנה הבאה. התחלתי ללכת לאטי, ובעודי חושב איך אסע מכאן עד לכולל, שמעתי צפירה מאחורי. הסתובבתי וראיתי מאחורי את אותו קרוב שאיתו שוחחתי לפני כמה דקות בטלפון... הוא הזמין אותי להיכנס לתוך המכונית שלו, וככה התקיימה הפגישה המיוחלת.

הפעם אמרתי לו מפורשות את הסכום המבוקש, והוא עשה מיד העברה של שלושים אלף שקלים. ולגבי הכולל, לא הפסדתי זמן. הוא גם הסיע אותי לשם...

(גיליון השגחה פרטית)

מספר בעל המעשה: נודע לי על יהודי שהסתבך בחובות של מאות אלפים שלא באשמתו. המצב גבל בפיקוח נפש, ונכנסתי לעובי הקורה.

אחד העסקנים שפעלו כדי לעזור לו הציע להתרים את קרוב משפחתי שהוא גביר גדול. "תתרים אותו בשלושים אלף שקל", הוא אמר לי, "זה יהיה סיוע משמעותי".

שיערתי שהגביר אכן יוכל לתת את הסכום, אבל התביישתי לבקש. מה לי ולו? התקשיתי להיזכר בפעם האחרונה שבה החלפתי איתו מילה. לא נעים לבוא פתאום ולבקש כסף, ולא סתם תרומה אלא סכום גדול כל כך.

עברו כמה ימים, ובאחד הבקרים שאל אותי העסקן: "כבר דיברת עם הקרוב שלך, הגביר?"

אני כבר מתקשר אליו, עניתי לעסקן. וזהו, קפצתי למים. בשעה תשע בבקר התקשרתי אליו. קרוב המשפחה ענה לי בלבביות, שאל אותי 'מה נשמע', ואני סיפרתי לו את כל הסיפור על הידיד שלי שנפל לחובות.

הקרוב התעניין מאוד ושאל: "במה אני יכול לעזור?" כאן הרגשתי שאיני יכול להמשיך לשוחח על כך בטלפון. אני רוצה להיפגש איתך, אמרתי. הוא ניסה בכל זאת לשמוע ממני מה

לפתע נכנס לבית כנסת "משה הבנקאי", כולם היו בהלם, משה לבוש בבגדי חול. כתמי דיו כחול על ידיו, הוא הגיע לכאן ישר מעבודתו בבנק בעיצומו של שבת קודש?

בחסידות ברסלב מציינים הערב את יום פטירתו ה-176 של רבי נתן שטערנהארץ מברסלב (מוהרנ"ת), תלמידו וממשיך דרכו של רבי נחמן מברסלב זיע"א

הרב שמעון גליק

מי היה ר' נתן מברסלב?

כלל ידוע אומר לנו, אם אתה רוצה להכיר את מהות הרב, התבונן בתורתו שהשאיר אחריו. בודדים האנשים שהשאירו חותם כל כך גדול, בנשמות הדור הזה, כמו שהשאיר ר' נתן. עם ישראל כולו מושפע כיום מהאור שר' נתן השאיר אחריו, רבים הם הסיפורים בהם ר' נתן, נתן ריח טוב בנשמות עם ישראל, אף החלשים ביותר, ודרך חיזוק ה"נקודות טובות" שלהם, הוא העלה אותם משאול תחתיות חזרה לדרך המלך, כשמו כן היה, כל כולו היה "נתן", נתינה אינסופית של אהבה ואור לכל יהודי, באשר הוא שם!

הנה סיפור קטן, אך מופלא, שהתרחש בחייו של בעל ההילולא: צפרא דשבתא, בעיר ברסלב, השמש כבר זורחת, העננים התפזרו, כל המתפללים בבית כנסת החסידי כבר יושבים על מקומותיהם בבית כנסת מעוטרים בטליתות. מזמרים בנעימות את "קל אדון על כל המעשים"... לפתע נכנס לבית כנסת "משה הבנקאי", כולם היו בהלם, משה לבוש בבגדי חול. כתמי דיו כחול על ידיו, הוא הגיע לכאן ישר מעבודתו בבנק בעיצומו של שבת קודש?

מה הוא מחפש פה? הוא לא מתבייש להיכנס לבית כנסת ככה באמצע שבת?

תוך מספר שניות, נשמעו קולות הצועקים לעברו "מחלליה מות יומת" "שייגץ החוצה" "מחלל שבת, תעוף מכאן" הקולות הלכו וגברו, ומשה נמלט משם כל עוד נפשו בו... משה היה יהודי בנקאי אמיד, שרחמנא ליצלן ירד מהדרך לגמרי, ללא שום סממן יהודי, הוא עבד בבנק בשבתות כבימי החול, וכולם ידעו שהוא מחוץ למחנה. אבל אבא היקר נפטר, ומשה שלנו, היה בן יחיד, הניצוץ היהודי התעורר בו. איך הוא יוכל לוותר על קדיש?

בבושת פנים, הוא ניסה לחפש את מזלו, בבית כנסת סמוך, של חסידות מפוארת אחרת, אך גם שם הוא נזרק בבושת פנים, אתה מחלל שבת, ובא לבית כנסת עם דיו על הידים? אחרי סבב מבזה בכמה קהילות קודש, נכנס משה כמוצא אחרון ל"שטיבל" של חסידי ברסלב, באמצע כתר של מוסף.

חסידי ברסלב הכוספים, היו בסערת קודש ב"איה מקום

כבודו" "מתי תמלוך בציון, בקרוב בימינו לעולם ועד תשכון", ונדהמו לראות את משה הבנקאי שנחת מאיזה כוכב לא ברור, הוא לא מתבייש ככה להיכנס? ר' נתן, שמע את ההתלחשויות, ראה את משה עומד בבגדי החול שלו, ראה. והמשיך. בתפילתו. בכיסופיו. בגעגועיו.

אחרי שתי דקות, ניגשו כמה מתפללים לר' נתן, "שהרב יגיד לו לצאת החוצה, איך יתכן שמחלל שבת ימצא את מקומו בבית כנסת שלנו, ועוד ככה, בבגדים שבהם חילל את הקודש?" אמר להם ר' נתן, אל תגידו לו כלום. הוא יהודי. יש לו נשמה יהודית יקרה. והוא יכול להצטרף כאן לתפילה, ולהגיד קדיש על אביו ז"ל.

"כתר יתנו לך מלאכים המוני מעלה, יחד עם עמך ישראל קבוצי מטה"

המתפללים לא הבינו איך ר' נתן נותן לו להישאר כאן, אבל חזקה עליהם דברי רבם. אחרי התפילה ניגש משה, לר' נתן, ואמר לו "ישר כח" שנתת לי את הזדמנות. אחרי שבכל בתי הכנסת זרקו אותי.

ר' נתן השיב לו "אתה מוזמן בחפץ לב, כל יום, לבוא ולאמר קדיש בחפץ לב" לא עברו ימים רבים, ומשה כבר הפך להיות מתפלל קבוע בקלויז הברסלבי, הניח כל בוקר את התפילין שקיבל לבר מצווה, לאחר ששנים רבות הם היו עזובים בנרתיקם... נפשו נקשרה בנפש החסיד הגדול, ר' נתן.

משה שמע ממנו דברי חיזוק, שמעולם לא שמע כמותם, הם היו כטללי חיים, על נפשו המיואשת והעזובה. הם חילחלו אצלו עמוק עמוק, ויצרו בו מהפכה אמיתית. הוא חלם פעם שהוא עדיין יקר בעיני השם?

שהשם יתברך עדיין אוהב אותו, למרות כל מה שעבר עליו? והנה הוא שומע, את יסודות החיזוק שהוריד ר' נתן לעלם בשם רבו, ר' נחמן מברסלב זצוק"ל. את יסוד היסודות, שעליה מסר ר' נחמן את כל חייו, להאיר לעולם את זעקת הנצח "יהודים, אל יאוש! אין שום יאוש בעולם כלל"

כעבור תקופה, כבר אי אפשר היה להכיר את משה הבנקאי, מי שהיה נכנס לבקר בשטיבל הברסלבי, היה רואה את משה עם זקן ופיאות, יהודי מלא רוח קדושה, בן עלייה אמיתי, כולו

ישראל הוא" זה לא רק הגדרה הלכתית יבשה, אלא זה משפט שמגדיר לנו את המהות שלנו, אנחנו חצובים מתחת כסא הכבוד, ותמיד קשורים להשם יתברך.

(ר' נתן אף פעם לא הסכים להיקרא רבי. בעיניו הוא היה תלמיד נאמן של רבו, רק נחמן מברסלב, צינור להעביר לעולם את האור הגדול של נעימות תורת רבו) נתחזק כולנו ביום ההילולא, להתמיד בספריו, ליקוטי הלכות, שהם מאמרים נפלאים שכל המעיין בהם מרגיש טעם גן עדן ממש. להתעורר ב"ליקוטי תפילות" כמו שהבטיח ר' נתן, שמי שכל יום יתפלל בו, לא ילך מהעולם בלי תשובה.

זה סוד קסמו של ר' נתן. להתחזק. להתעורר. ושוב להתחזק. יהי רצון שנזכה תמיד לאחוז את החבל משני קצותיו, כמו שלימדנו ר' נתן "לכסוף למקום הכי גבוה ולא ליפול גם במקום הכי נמוך" עד שנזכה לגאולה שלמה, לביטול כל הצרות והגזירות, ולביאת משיח צדקינו במהרה בימינו. אמן

בתשובה אמיתית, מתפלל בהתלהבות ובגעגוע, לומד סדרים של משניות, גמרא. וספרי חסידות. על משה הבנקאי, שהיה בשאול תחתיות, ועלה לאן שעלה, אמר ר' נתן לפני פטירתו, "עם משה, אני יכול להגיע לכסא הכבוד, הצלתי נשמה יהודית"

(ר' לוי יצחק בנדר, מנהיגם של חסידי ברסלב אחרי השואה, היה מדגיש, בספרו סיפור זה, שאין חלילה מדובר בלתת גושפנקא או צידוק לדרכו של משה הבנקאי, אלא היות ומשה בא עם נקודת רצון קנה להתקרב, ר' נתן ידע איך ללבות את הנקודה הקטנה הזאת, במקום לכבות אותה, כמו שעשו כולם לפני כן, ידע ר' נתן שמסתתרת כאן נשמה יהודית, שצמאה לחזור למקור, נשמה של יהודי, שבכל מצב נשאת במלוא טהרתה)

רבבות יהודים, חסידים כליטאים, אשכנזים כספרדים, שהולכים לאור תורת ההתחזקות של ר' נתן, לפעמים בלי לדעת שזה מגיע ממנו. אבל הנשמה שלהם כולה אומרת: כולם מבינים שבדור שלנו, שהנשמות כל כך חלושות, הנסיונות כל כך גדולים, החושך יכסה ארץ, וערפל לאומים. "ישראל אף על פי שחטא,

יהלומים מגדולי ישראל

כשחזר הרבי ונכנס לרכב, עדיין דלק הטייפ ונשמעו קולות שירה וזמרה. שאל הרבי: "מי שר שם?" השיב הנהג שזה משורר בשם מרדכי ורדיגר, המוכר בפי כל בשם "מרדכי בן דוד"...

הראשונה שהשתתף בה לאחר מכן, סיפר את הסיפור. אך אחר-כך התיישב הבדחן בדעתו, שאולי לא יפה שסיפר את הסיפור הזה ברבים, כי הלא בייש את הרבי בזה שאמר כאילו שהרבי אינו יכול לשיר. ולכן החליט לפייס את הרבי.

נכנס אפוא ר' ישראל אל הרבי שליט"א, וסיפר לו מה שהשמיע ברבים, ואמר שברצונו לבקש הימנו מחילה.

שאל אותו הרבי: "תגיד לי, כשסיפרת את הסיפור הזה ברבים - האם צחקו השומעים?"

חיך ר' ישראל ואמר: "נאר וואס דען?" [רק מה?] אמר לו הרבי: "אם כך ברצוני לבקש ממך טובה. מעתה, בכל חתונה שתשתתף שם, השתדל בבקשה לספר את הסיפור הזה, כי גם אני רוצה לקחת חלק בזה שמשמחים אידישע קינדער..."

(נעם שיח)

סיפר הגה"צ אב"ד סאנטוב שליט"א: "כ"ק האדמו"ר מוויזשניץ-לונדון שליט"א הוצרך פעם לנסוע למקום מסויים. הרבי נכנס לרכב שחיכה לו, ונסע למחוז חפצו. כשיצא הרבי מהרכב, נשאר הנהג ברכב וחיכה לרבי, ובנתיים הדליק הנהג את הטייפ ושמע קצת מיזיק.

כשחזר הרבי ונכנס לרכב, עדיין דלק הטייפ, ונשמעו קולות שירה וזמרה. שאל הרבי: "מי שר שם?" השיב הנהג שזה משורר בשם מרדכי ורדיגר, המוכר בפי כל בשם "מרדכי בן דוד".

הרבי שמע וחיך, ואמר בבדיחותא: "שמו של המשורר הוא בדיוק להיפך מהשם שלי. לו קוראים 'מרדכי בן דוד', ולי קוראים 'דוד בן מרדכי'". אמר הנהג לרבי: "המשורר גם שר בדיוק להיפך מהרבי..." והרבי חיך.

בהזדמנות סיפר הנהג הזה את הסיפור לבדחן הנודע הרב ישראל שטערן שליט"א מלונדון, והוא קפץ על המציאה, ובחתונה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

כל אחד והאמת שלו...

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

שהוא נאמן עליך, אבל כל זאת רק כלפי עצמך באופן אישי ופרטי. יכול אתה להחשיב את הדברים כאמת, ובתנאי שלא יהיה זה על חשבוננו של השני שעליו סופרו הדברים. הוא הרי אינו מחויב לאמת שלך, ובבית דין בוודאי לא תוכל להוציא ממנו ממון מחמת תחושת האמת שבלבך.

בביאורים ומוספים מציינים מדברי חפץ חיים לעיל, שבאופן שמותר לשומע להאמין, ומדובר בשמועה שאם היא אמת מותר לו לשנוא את הנידון מחמתה - אזי אמנם מותר לו לשנוא בלבו את הנדון, אך לצערו ולבזותו בפועל אסור; ועל כך כתב הגר"י הוטנר, שזאת רק באופן שהשנאה שבלבו אינה גורמת צער לחברו [וכגון שהוא אינו חש בה]. אולם אם היא גורמת לו צער - שוב חוזר כאן הכלל של 'לאו כל כמיניה', דהיינו: אין לך זכות לגרום לשני צער מחמת שאתה בוחר להאמין למה שסופר לך עליו.

הסעיפים הנלמדים היום (הלכות רכילות כלל ו' סעיפים ה-ו-ז) עוסקים באופן שבו מותר לקבל רכילות ולהאמין לה: כאשר יש בדברים תועלת לשומע, והמספר נאמן עליו כבי תרי, דהיינו כשני עדים. ה'חפץ חיים' מאריך בפרטי ההיתר, אולם מסקנת דבריו הלכה למעשה, שבימינו לא קיימת נאמנות זו, ואף בזמן התלמוד נדיר שיצטרפו כל שאר הפרטים הנדרשים להיתר. למרות שכאמור דין זה אינו מעשי בימינו, יש לימוד חשוב שאנו יכולים ללמוד ממנו. ה'חפץ חיים' מוסיף בהגה"ה, שגם במקרה שמותר לשומע להאמין לדברים, כל ההיתר הוא רק להאמין, אך אסור לו להפסידו בממון או להכותו חס ושלום או לגנותו בדברים עבור זה - "דלאו כל כמיניה להאמין לזה כבי תרי ולגרוע בזה לאחר". משמעות הדברים - אמנם מותר לך להאמין לפלוני, משום

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדרך היומי

מה גרם לתקלה ברכבת החשמלית בקייב?

פסחים לג

שמוא יבא בהן לידי תקלה

אינו מביא תקלה על צדיקים, אבל "אל תהי צדיק הרבה", כי כל זה רק בדברים של אכילה". אולם הרשב"ם, לשיטתו (בבא בתרא קלג: ד"ה קרא עליו), שגם בשאר דברים אמרינן "אין הקב"ה מביא תקלה על צדיקים", ולכן צעד ועיניו מושפלות וסמך שהקב"ה לא יביא לו תקלה.

בספר אזנים לתורה (להגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל) כתב: "גם זה מחוקי התורה הקדושה ואין לנו לבקש טעמים לאיסור שעטנו, אבל מעניין הדבר שבנערותי ראיתי בספר, שבעת שבנו רכבת חשמלית בקייב, אחד הקרונות לא זז ממקומו, ובדקו המהנדסים את החבל שעל הקרון ומצאו שהוא קלוע מצמר ופשתים, ומכיון שלא מצאו סיבה אחרת, ניסו להחליפו בחבל של פשתן נקי, ואז עבר זרם החשמל דרך חבל הברזל שהיה קלוע בתוכו, והקרון הלך לדרכו. תמהו האנשים מאד על תופעה זו, והרי ש"אין הזיווג עולה יפה", ע"כ.

(קב ונקי)

ב"מרדכי" (עירובין סוף ס' תקכח) מסופר על הרשב"ם שהיה שפל עיניים, שמרוב חסידותו לא הגביה עיניו, ומתוך זה רצה לעלות על קרון אשר סוס ופרד משכו בו, ולא הרגיש, אתרחיש ליה ניסא, ונזדמן אחיו רבינו תם לשם, אמר לו: "אל תהי צדיק הרבה שא מרום עיניך והנה סוס ופרד לקראתך" ונמנע ולא עלה, ע"כ. ובספר אמרי פי (לר' יונה פרידמאן ניו יורק תשס"ז - פרשת בלק עמ' קיג), מביא חידוש נפלא ששמע ממרה"ד שלזינגר שליט"א, בביאור הנהגת הרשב"ם ודברי אחיו רבינו תם, שהם הולכים לשיטתם שחולקים בענין "אין הקב"ה מביא תקלה על צדיקים". ובתוס' (גיטין ז. ד"ה השתא) אומר רבינו תם שמה "שאין הקב"ה מביא תקלה על צדיקים" זה רק בדברים של אכילה, שזה גנאי לצדיק שאוכל דבר איסור, אבל בשאר דברים גם צדיקים יכולים להיכשל. ולכן, אמר לו רבינו תם לאחיו הרשב"ם: "אתה הולך ופניך למטה ואין אתה משגיח על הקרון איך הוא נמשך, מטעם שהקב"ה

איזו תפירה מותרת בחול המועד?

מסודרים. ולדעת הרמ"א, בזמננו שהתרבו המתמצאים במלאכת התפירה, צריך כל אדם להחמיר ולתפור בשינוי האמור. ובכל מקרה, אין ההיתר אלא בתפירה עבור עצמו או בני ביתו, או תפירה בחינם עבור אחרים, אולם, תפירה בשכר אסורה, כיון שעצם העשייה תמורת שכר מחשיבה את המלאכה כ'עובדין דחול'. [שו"ע תקמא, ה, משנ"ב יד-טז, וביה"ל ד"ה אם; ביאורים ומוספים דרשו, 17]

התפירה מותרת בחול המועד כאשר היא נעשית לצורך החג; אולם, אין ההיתר אלא כשהיא נעשית ב'שינוי', וב'מעשה הדיוט'. לדעת השולחן ערוך - מי שאינו מתמצא במלאכת התפירה, רשאי לתפור כדרכו, משום שעצם צורת התפירה בה תופר אדם כזה, כבר נחשבת כשינוי. והמתמצא במלאכת התפירה, רשאי לתפור רק בשינוי הניכר בתפירה עצמה, דהיינו, בתפרים רחבים ובלתי

האם מותר לתפור כפתור בחול המועד?

לתופרו באופן שאינו מהודק לבגד, אלא תלוי עליו ברפיון. ויש שכתב שבכפתור בעל ארבעה נקבים, ניתן לערוך שינוי בתפירת חלק מנקבי הכפתור בלבד, כגון שנים במקום ארבעה, וזה נחשב כשינוי הניכר. ויש שכתב שתפירת הכפתור שלא במקומו המדויק נחשבת כשינוי הניכר.

[ביאורים ומוספים דרשו תקמא, 13]

כאמור, אין היתר לתפור בחול המועד אף לצורך החג, אלא באופן שיש בתוצאות התפירה שינוי הניכר. ויש שהורה שלכן אין לתפור כפתור בחול המועד, כיון שלא ניתן לעשות בתפירתו שינוי משמעותי בסדר התפירות, או במרחק התפרים זה מזה, וכדומה. אולם, יש שכתבו בשמו שניתן לעשות שינוי גם בתפירת כפתור -

האם מותר ללחוץ על כפתור ההפעלה של מכונת ריקמה ממוחשבת בחול המועד?

אומן של תפירה. וכך הדין בנוגע לכל מעשה הנעשה על ידי מכונה, כגון ריקמה ממוחשבת - שהיא אסורה אף לצורך החג, אף אילו יעשו שינוי בתוצאת התפירה; משום שעצם היצירה שהמכונה יוצרת היא מעשה אומן, והרי זה נחשב שמפעיל המכונה משתתף עמה ביצירת מעשה אומן.

[ביאורים ומוספים דרשו תקמא, 11 ר14]

כאמור, אין לתפור בחול המועד ללא שינוי הניכר בתפירה עצמה. ולכן, התפירה במכונת תפירה, אסורה בחול המועד אף לצורך החג, כיון שלא ניתן לעשות בה שינוי הניכר בתוצאות התפירה; ובנוסף - תוצאות התפירה במכונה נחשבות לרוב כמעשה אומן, ואף שהפעלת המכונה נעשית במעשה הדיוט של לחיצה על דוושת המכונה, יש להחשיבה כמעשה אומן, כיון שבהפעלה הוא 'משתתף' כביכול עם המכונה ביצירת מעשה

* גיהוץ ביתי, מותר בחול המועד, אולם, אין ליצור קמטים וקפלים האמורים להחזיק מעמד זמן ממושך, כיון שאלה נחשבים כ'מעשה אומן', האסור בדברים שאינם 'מכשירי אוכל נפש'. וכמו כן, אסור למסור בגד למכבסה לשם גיהוץ, כיון שהגיהוץ הנעשה במכבסה נחשב כ'מעשה אומן'. * מותר לעשות מלאכה בחול המועד לצורך מכשירי אוכל נפש, אף באופן של מעשה אומן. וכך הדין גם בנוגע לעשיית מלאכה לצורך דברים הנחשבים כ'צורך הגוף'. אולם, אם הדרך היא לעשות את המלאכה ב'מעשה הדיוט', אסור לעשותה ב'מעשה אומן', אלא אם כן אין אפשרות אחרת לעשותה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לבשל ביום טוב מזון לבעלי חיים?

אולם, מותר להרבות ביום טוב בעשיית מלאכה הנעשית לצורך האדם, באופן שתמלא אף את צורכם של בעלי חיים; ולכן מותר, לדוגמה, לבשל כמות גדולה של מאכלים, אף שאין צורך בכולם, כדי שישאר מהם עבור בעלי החיים. ויש מהראשונים שסוברים שדרשה זו - "לכם, ולא לבהמה" - אינה נפסקת להלכה, ובמקרים מסוימים ניתן לצרף דעה זו לקולא.

[ש"ע תקיב, ג, משנ"ב טז רכא, שעה"צ לב, וביה"ל א, ד"ה ומותר; וראה משנ"ב כב]

היתר עשיית מלאכה לצורך 'אוכל נפש' ביום טוב, נלמד מהכתוב לגבי ה'ימים טובים' של חג הפסח: "כָּל מְלָאכָה לֹא יַעֲשֶׂה בָּהֶם אָךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם". ודרשו חכמינו ז"ל: "יעשה לכם, לכם, ולא לבהמה"; דהיינו, שאסור לעשות מלאכת אוכל נפש ביום טוב לצורך בעלי חיים, בין כאלו שהזנתם אינה מוטלת על האדם, ובין כאלו שהזנתם מוטלת על האדם. ואיסור זה הוא מדאורייתא, ויתכן שלדעת מקצת ראשונים האיסור הוא מדרבנן.

הלוח היומי

ט' בטבת | פטירתם של עזרא הסופר ונחמיה בן חכליה ע"ה

יום זה נקבע בשו"ע (תק"פ ס"ב) לתענית צדיקים, ע"פ המופיע במגילת תענית פי"ג, עקב הצרה שהייתה בו... אך לא נודעה לנו הצרה שהיתה. לדעה א', נקבע יום זה משום מותם של עזרא הסופר ונחמיה בן חכליה ע"ה. לדעה ב', על יום הלקח אסתר למלך אחשוורוש (רמ"א), ועוד דעות.

בשנת ד' אלפים תתכ"ז, החל פוגרום גְרַנְדָה (ספרד), בפרעות וטבח ע"י המוני מוסלמים, שבהם נרצחו יותר מ-4000 מיהודי העיר הי"ד.

יארצייט:

ג' אלפים תמ"ב: פטירתם של עזרא הסופר ונחמיה בן חכליה ע"ה.

ד' אלפים תתכ"ז: רבי יהוסף ב"ר שמואל הנגיד הי"ד, מגרנדה-ספרד, שנרצח בפרעות.

שצ"ב: רבי אברהם חיים ב"ר נפתלי שור זצ"ל, מקראקא, אב"ד בעלז וסטנוב, בעל תורת חיים, בדק הבית, צאן קדשים ועוד.

תר"כ: רבי ישועה בסיס זצ"ל, ראב"ד תוניסיה, בעל אבני צדק ועוד.

תרל"ט: רבי יהודה ב"ר יעקב הורוביץ זצ"ל, האדמו"ר ממעליץ.

תש"ה: רבי חזקיה ב"ר יצחק חיים הכהן רבין זצ"ל, ראב"ד בוכרה, בעל עטרת חזקיה ומזכרת גיטין.

תשע"ד: רבי אברהם יוסף ב"ר אהרן יצחק וייס זצ"ל, הרה"צ ובעל הייסורים מב"ב, תלמיד הגר"ש וואזנר זצוק"ל.

כל התמיהות יתורצו בשתי מילים

כתב ה"חפץ חיים": כשבאו אחי יוסף למצרים ויוסף חשדם במרגלים, שאלו הרבה קושיות, מה זה ועל מה זה, חיפשו עיצות והאשימו איש את אחיו, וכן כשבאו בפעם השניה - מה זאת עשה ה' לנו, עד ששמעו ב' מילים: "אני יוסף" ומיד התבררו כל הקושיות.

כן לעתיד לבוא כאשר ישמע העולם את ב' המילים "אני ה'", יתורצו כל התמיהות על הנהגת העולם ויראו שהכל היה לטובתנו. (חפץ חיים עה"ת - ויגש)

נשתדל להתחזק באמונה שכל הנעשה בעולם הוא לטובתנו הנצחית, אף אם כעת איננו מבינים כלל כיצד הם לטובתנו.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il